

שנושה סימפוזיום
של מחלה אחת

זה היה יום ראשון גדוש בבוקר הודיע הרדיו הודעה מד' הימה. האיש החזק של סעודיה, יורש-העצר פאהד, הכריז. כי אר-צו מוכנה לדחתום על שלום ריש-מי עם מדינת-ישראל. בתנאי שזו תחזיר את השטחים שכבשה במל-המת ששת-הימים. הוא הוסיף, כי בעיקבות סעודים תלכנה גם שאר המדינות הערביות.
המעצמה מס' 1. היתה זאת הכרזה בעלת משמעות היסטורית. כימעט כמו ביקורו של אנוור אל-סאדאת בירושלים. כי סעודיה היא כיום מנהיגת העולם הערבי, יותר מזה: היא עמוד-התווך של העולם הערבי כולו. מבחינה כלכלית, היא המעצמה העולמית מס' 1.
במשך יותר מדור היתה סעודיה קנאית ובלתי-מתפשרת. כשומרת

הנסיך פאהד

הודעה היסטורית, אתניים אטומות

שניים משלושת המיסגדים הקדו-שים של האיסלאם — במכה ובי-מדינה — היא רואה את עצמה גם כאפוסרופוסית על המיקדש ה-שלישי: מיסגד אל-אקצה.

כאשר הדובר המוסמך ביותר של מדינה זו מכריז על נכונותו לש-לום — הרי זה מיפנה כביר. התגובה הישראלית: אפס. ה-צהרה חלפה עם הרוח. כאילו היתה הבל-פה.

הג לרכיזאים. לפני הצהררים באותו יום התפטר עזר וייצמן מ-תפקידו כשר-הביטחון.

היה זה אירוע חגיגי לרכיזאים הפוליטיים, הממלאים את הוירה גישה להתמודד עם המשמעות ה-עמוקה של המעשה (ראה הנדון). כשם שחוסר-התגובה על ההצ-הרה הסעודית היתה עדות להת-נוונות מדינת-החוץ הישראלית, היתה חוסר-התגובה על מעשהו של וייצמן עדות להתנוונות מדינות-הפנים.

בני ערובה. עוד באותו יום קרה מעשה שלישי, שהעיד על התנוונות מוסרית.

בכנס של 600 מ"לים של עיתו-ני העולם הוענק פרס-כבוד — עט הזהב של החופש — לגיבור-העיי-תונת היתודי מרגנטנינה, עקוב-טימרמן. הכנופיה הפאשיסטית של שולטת בארגנטינה ניסתה שלוש פעמים להתנקש בחייו. כלאה אותה, עינתה אותו. עד שנאלצה, תחת לחץ דעת-הקהל העולמית, לשחררו. הטכס של הענקת-הפרס הועבר ממישן-הכנסת לאולם באוניבר-סיטה. מנחם בגין נמנע מלהופיע בו. מדוע?
טימרמן עצמו הסביר זאת, כי נאום שנשא במקום: ממשלת אר-

גנטינה לחצה על הכנסת, והכנסת הריבונית של מדינת-היהודים נכ-נעה.
בהמשך היום פירסמה לישכתו של יו"ר הכנסת הודעה, שבה טע-נה, כי הלאץ בא מצד המוסדות היהודיים בארגנטינה. אך היהודים אינם אלא בני-ערובה של השיל-טון, ופנייתם לא יכלה להיות אלא מעשה-שבכפיה.

אילו היתה מדינת-ישראל קיי-מת בשנות ה-30, איך היתה הכנ-סת מגיבה אז על דרישה של מוס-דות יהודים בגרמניה, שהיו מבק-שים — לפי דרישת הגסטאפו — שלא להעניק פרס לעורר-עיתון יהודי שהצליח להימלט ממחנה דכאו?

מיפלגות

סודה של פופולריות

רבין עשה את הדבר החכם ביותר:

לא כלום
מכל ארבעת המועמדים הבולטים לראשות הממשלה — מנחם בגין, עזר וייצמן, שימעון פרס ויצחק רבין — רבין הוא עתה המועמד המועדף של הציבור. על כך מעי-דים כמה סקרים של דעת-הקהל. זוהי תעלומה שחוקרים, פרש-נים ועסקנים ניסו השבוע לפע-נחה.

מה גרם לכך?
שקש שנים בריוק. בשבוע האחרון מלאו בדיוק שלוש שנים ליום שבו הנחיל אותו הציבור תבוסה מוחצת לממשלת יצחק רבין, עד כדי סילוק מיפלגת העבודה מן השלטון, לראשונה בתולדות המדינה.
מאז לא עשה יצחק רבין שום דבר משמעותי כדי לשקם את תד-מיתו. אך פופולריותו גדלה. מהו פשר התופעה הזאת?

כישלונות הפכו הישגים. איש לא ידע את התשובה, היו רק השערות.

כמה פרשנים סברו, כי הפרו-פורציות השתנו. אחרי שלוש שנים של ממשלת-הליכוד, נראים כיש-לונות ממשלתו של רבין כהישגים. אך מדוע נהנה מכך דווקא רבין, ולא יריבו, שימעון פרס?

צבר כבד-לשון. תיאוריה אחת אומרת, כי מקור התופעה בשמרנותו של הציבור הישראלי, אין הוא יכול לדמיין לעצמו ראש-ממשלה, אלא מי שכבר היה ראש-הממשלה — כשם שאין הוא יכול לדמיין לעצמו שר, אלא מי ש-כבר היה שר. קל יותר לציבור לראות את רבין בתפקיד זה, מאשר את פרס, שמעולם לא היה אלא שר.

אחרים סבורים כי הדבר נובע מאופיים ומתדמיתם של השניים. אחרי שלוש שנים של הליכוד, מחפש הציבור אדם מהווה ניגוד מוחלט לבגין, לכך מתאים רבין, הצבר המחוספס, כבד-הלשון, גלוי-הלב, שופע הכנות, יותר מאשר שימעון פרס מהיר-הלשון, יליד פולין, הנראה כטכטיסן חלקלק, ה-נוסטלגיה לפלמ"חניק הטוב גברה, כנראה, עם מותו של יגאל אלון.

חזרה ל-1974? יש הרואים סיבות פוליטיות להופעה. בשנים האחרונות זו שימעון פרס בכמה מילימטרים שמאלה, נקט גם בעניין הפלסטיני לשון ה-שונה — ולוא רק במיקצת — מן השיגרה המקובלת, ואילו רבין זו מינה, נמנע מלהתיקף את הממ-שלה ואת ראשה, גיבש לעצמו תדמית של "אדם באמצע", המקו-בל גם על הימין.

אך יש הסבורים כי רבין עשה את הדבר החכם ביותר שהוא יכול היה לעשות: הוא לא עשה כלום. בכך שנמנע ממעשים ומנקיטת עמדות, שיפר את מצבו בהתמדה.

הורביץ מול וייצמן:

מה אמיתי?

ומה אחיזת עיניים?

המשאבים לקליטת עלייה ולפיתוח. רק כשהחלו פעולות-התגמול, בשנות ה-50, החל לגדול ולהת-עצם תקציב הביטחון. ממשלת בגין שמרה, גם אחרי חתימת השלום עם מצריים, על תקציבי ביטחון גדולים, כמו בעת מלחמה, תוך קיצוץ תקציבי הרווחה.
קשה להבין מדוע הורביץ בא בטענות אל מישרדי הממשלה, שהם תורמים לאינפלציה. הגורם הישיר המזוים כסף לשוק הוא חשב האוי-צר. הורמה היא הדפסת כסף על-ידי הממשלה, כדי לכסות את הפער שבין הכנסותיה להוצאו-תיה. ההזרמה הפדה ככל שמדיניות הורביץ מצ-יחה יותר. זהו הפרדוקס שאין שרי-האוצר רוצה להתגבר עליו. הורביץ הכריז על מיתון, האטה וצימצום המשק, הדבר גורם מייד להקטנה בכי-נסות הממשלה ממסים. הייבוא קטן? זוהי הצ-לחה למדיניות של הורביץ. אולם הקטנת הייבוא מביאה להקטנת הכנסות ממסים וממדיניות הציבור שומר על הלירות שלו? זוהי הצלחה למדיניות הורביץ. אולם הדבר מביא להקטנת הכי-נסות האוצר ממסיקניה ומסערי-מוסך.
ככל שהמצב מורע, מעדיפות חברות רבות לעבור על החוק, לא להעביר לאוצר מס-הכנסה ומסערי-מוסך שאותם הן גובות במקור, תוך ציטוט דברי הורביץ, אין לי ממה לשלם. ובמק-ביל, ככל שהורביץ משכנע את הציבור שמדי-

נים בעליית המדד ובערכן הצמוד. יוצא שכלל שהורביץ מצליח בהגשמת מדי-ניות הריסון שלו, כך קטנות הכנסות האוצר. הכי-נסות אלה קטנות בסדר גודל של 10 מיליארד לירות לחודש, וזהו הסכום שהאוצר מדפיס מדי חודש, כדי שיוכל לעמוד בהוצאות השוטפות. זהו מעגל קסמים שאין האוצר יוצא ממנו, מפני שאינו מוכן לפעול נגד הגורם העיקרי התורם להעלאת המדד: הכסף הפנוי והשחור המצוי בשוק, ואשר הוא, ובעיקר הוא, מהווה את כוח-הקניה המעלה את המדד. את העג-י בניות במאה לירות אינה קונה מיספחה מקריית-שמונה. אבל מיספחה מכפר-שמריה או מסבינו קונה, ובכך מעלה את המדד. הרווחים, שמהם לא יגיבו מסים כחוק, הצטברו במשק, והם התורמים העיקריים להתיקרויות, שכן המרווי-חנים מוכנים לשלם כל סכום תמורת מבוקשם. כאשר הורביץ קורא לשמור על הלירה, אין ספסרי הבורסה שומעים לו, ומאות מיליארדים של לירות עוברים בבורסה מיד ליד, תוך ספור מלא ממס-הכנסה! אנשי מס-הכנסה לא מסוגלים לגבות מס-יאמת, מפני ששרי-האוצר מסרב לתת להם עובדים, כדי לאלץ את התקנים החסרים. האמת היא שהגורם העיקרי לאינפלציה הוא השכבות העשירות, כמו היהלומנים, למשל, המקבלים מדי שנה מיליארדי דולרים ברביית גמולה בעולם ספורים ממס-הכנסה ומניהול ספי-רים. שרי-האוצר אינו רוצה לפגוע בשכבות אלה, שהוא עצמו מייצג אותן כתעשיין עשיר לשעבר. לכן הוא מנסה כל דרך להורדת המדד, ללא הצ-יחה. הוא פועל נגד השכבות החלשות ומקטין את הכנסתן למרות שחוכה כי דווקא אצל השכירים גדל החיסכון, בגלל החיסכון הכפוי (קרנות הפי-רושת פנסיה), בעוד שאצל העצמאיים העשירים לא חוסכים וכל לירה רוחה מוצאת.

ככל שהוא מצליח יותר כך הוא נכשל יותר

ניותו תבלום את האינפלציה, כך קונים פחות איגרות-חוב ממשלתיות, שכן האורחים לא מאמי-נים בעליית המדד ובערכן הצמוד.

יוצא שכלל שהורביץ מצליח בהגשמת מדי-ניות הריסון שלו, כך קטנות הכנסות האוצר. הכי-נסות אלה קטנות בסדר גודל של 10 מיליארד לירות לחודש, וזהו הסכום שהאוצר מדפיס מדי חודש, כדי שיוכל לעמוד בהוצאות השוטפות. זהו מעגל קסמים שאין האוצר יוצא ממנו, מפני שאינו מוכן לפעול נגד הגורם העיקרי התורם להעלאת המדד: הכסף הפנוי והשחור המצוי בשוק, ואשר הוא, ובעיקר הוא, מהווה את כוח-הקניה המעלה את המדד. את העג-י בניות במאה לירות אינה קונה מיספחה מקריית-שמונה. אבל מיספחה מכפר-שמריה או מסבינו קונה, ובכך מעלה את המדד. הרווחים, שמהם לא יגיבו מסים כחוק, הצטברו במשק, והם התורמים העיקריים להתיקרויות, שכן המרווי-חנים מוכנים לשלם כל סכום תמורת מבוקשם. כאשר הורביץ קורא לשמור על הלירה, אין ספסרי הבורסה שומעים לו, ומאות מיליארדים של לירות עוברים בבורסה מיד ליד, תוך ספור מלא ממס-הכנסה! אנשי מס-הכנסה לא מסוגלים לגבות מס-יאמת, מפני ששרי-האוצר מסרב לתת להם עובדים, כדי לאלץ את התקנים החסרים. האמת היא שהגורם העיקרי לאינפלציה הוא השכבות העשירות, כמו היהלומנים, למשל, המקבלים מדי שנה מיליארדי דולרים ברביית גמולה בעולם ספורים ממס-הכנסה ומניהול ספי-רים. שרי-האוצר אינו רוצה לפגוע בשכבות אלה, שהוא עצמו מייצג אותן כתעשיין עשיר לשעבר. לכן הוא מנסה כל דרך להורדת המדד, ללא הצ-יחה. הוא פועל נגד השכבות החלשות ומקטין את הכנסתן למרות שחוכה כי דווקא אצל השכירים גדל החיסכון, בגלל החיסכון הכפוי (קרנות הפי-רושת פנסיה), בעוד שאצל העצמאיים העשירים לא חוסכים וכל לירה רוחה מוצאת.

האינפלציה תיבלם רק כאשר יגבה האוצר את עודפי הרווחים מאותם שלא שילמו מס, ויצמיד את השכר למדד במלואו. או לא תהיה האינפ-לציה כדאית, כגורם לשחיקת ערכו של השכר. לשם כך צריך לחייב במס מלא את ספסרי הבור-סה, את מרוויחני ההון, את סוכני הנשק, את היהלומנים, ואת כל אותם ועודם עושים את הכסף השחור.

יגאל לכיכ

רדים כי מישרד-הביטחון ידחה רכישת נשק וציוד באמריקה בסך 400 מיליון דולר, ובתמורה יוותר האוצר על כוונתו לקצץ בתקציב הביטחון, מאה מיליארד לירות.

התברר כי מישלחת של מישרד-הביטחון סיכ-מה בחשאי באמריקה על ביצוע עלסקות 400 מיליון הדולר עוד השנה, אם כי התשלום יבוצע רק בשנה הבאה. יתכן שטענות האוצר על היר-גאה הן נכונות, אולם מזור לשמוע כי הדבר גרם לאינפלציה. ביום שבו אישר האוצר תוספת של 100 מיליארד לירות להוצאה בישראל, אוש-רה תוספת לאינפלציה. הקדמת רכישות במט"ח לא משנות מבחינת כמות הלירות המצויות עתה בשוק.

אנשי האוצר טענו, שניתן לקצץ בתקציב הביטחון בצורה משמעותית וכי יש הרבה שומן במערכת הביטחון. אין ספק כי הדבר נכון, ושום איש מילואים אינו זקוק להוכחות ולא לקריאת דו"ח מבקר המדינה האחרון בעניין זה. אולם שקאלה היא אם קיצוץ בתקציב הביטחון, או כל תקציב אחר, המבוצע על-ידי אנשי הגוף המקרי-צץ, ישיג את מטרתו. מנגנון פקידותי נוטה קודם כל לשמור על עצמו, ואם יעניקו לו את הסמכות לקצץ, הרי שיקוצץ דווקא החלק היצרני והחינוכי, בעוד שהשומן הפקידותי לא ייגע. גם בצ"ל חוקים האפסנאים יותר מכל שיריונאי. הקיצוץ שהורביץ מציע עתה במערכת הבי-טחון לא יקטין את משכורות אנשי השלישות והמינהל בצ"ל, אולם הוא יגרום להקטנת מיספר שעות האימונים של הסניקים. יש לתכנן את הקיצוץ ולא לעשותו כלאחר יד, בירי מן המותן.

טענה נוספת של האוצר היא, שמישרד-הבי-טחון, בהחליטו על פרויקט הלבאי, גרם להגי-רות האינפלציה. זוהי טענה מוזרה, שכן פרויקט הלבאי נמצא בגינתים בשלבי תיכונן, על שול-תנות המשרטטים. אפשר להתנגד להחלטת מערכת הביטחון לייצר מטוס ישראלי וטנק ישראלי, אולם בבור שאין להחלטה כל קשר לעליית המדד עתה. יתכן כי הכישלון הגדול של ממשלת בגין-הורביץ הוא בכך, שהתקופה שאחרי חתימת הסכם השלום לא נוצלה להקטנה משמעותית בתקציב הביטחון ולהפנית המשאבים לשיקום החינוך, הרווחה והסיעוד. בסיום מלחמת העצמאות קיצץ דויד בן-גוריון בתקציב הביטחון והפנה את כל

לעומת אותם שנשא בתפקידים שהכריחו אותם להשתתף במאבק. כך נשאר נקי מכל רבב, לא רכש לעצמו אויבים. אם כן, הרי יש לשיבתו של היה מעורב במלחמת יום-כיפור

רבים אן הפופולריות ב-1980 סיבות דומות לאלה שהביאו למינויו ל-תפקיד ראש-הממשלה ב-1974.

אז נבחר רבין בעיקר מפני שלא היה מעורב במלחמת יום-כיפור

האם זה קורה לו עכשיו בשנית